

Меландрис

МАНДРІВНИК

ПОЕМА

diasporiana.org.ua

M. I. MANDRYKA

JOURNEYER

POEM

Winnipeg

1965

Canada

М. І. МАНДРИКА

МАНДРІВНИК

ПОЕМА

Вінніпег

1965

Канада

ВСТУПНЕ СЛОВО

до поеми „Мандрівник”

Поемі „Мандрівник” я надав форму травелога, але змістом вона не є лише травелог, себ-то опис подорожування світами.

Змістом поема є галерією словесних образів зі світу у трьох вимірах: в минуле, сучасне і проекцією в майбутнє; ситта ситтагит з мого життєвого досвіду, з підсумків моєї історіософії, висловлені ритмічним словом.

Це є пісня про людство. Вона не є всеохоплюючою, як міг би бути науковий трактат на подібну тему, наповнений деталями й джерельними доказами. І саме тому я надіюся, що вона не буде перетомлювати зитага.

М. М.

МАНДРІВНИК

Поема про людство

*„Музо! Розкажи про того удосвідченого
мужа, що довго по світі блукав, багатьох
народів і країв звичай бачив”.*

Гомер: “Одисея”

Заснів

Ще пах мені чебрець степів херсонських,
Шуміли ще кубанські комиші,
А вже чуже світило з неба сонце,
І сум, і радість чув я на душі.
Чого тужити? Вернемося знову
Звитяжними, з щитами у руках.
Шумітимуть очерети Дніпрові,
Шумітимуть знамена у степах.
Шумітимуть і пісні перемоги,
Гукатиме великий Лаври дзвін...
З далекої привеземо дороги,
З усього світу Києву поклон.

Крізь ворота Босфору

Нехай гостей стрічають мінарети,
Оспівані Елладські острови;
Камінні сфінкси і пісків намети,
Верблюдові рев і тужний крик мулли.
Пророка знам'я схилено в долину,
Нема султанів, лиш німі мури.
В Босфору горду, срібно-водну спину
Вп'ялись ягурів гострі якори.
Нема в гаремах танців і зідхання,
В шантанах на Перá і ляск, і спів,
Внизу, в Галаті, йде базар кохання —
Живий обмінний крам з усіх країв.

Ще гримає британський лев усюди,
Вулкани бур дрімають по війні;
Здається бур ніколи і не буде...
Та от ми вже в Арабській стороні.

Спадщина фараонів

Вітаєм прах мумійних фараонів
І спраглих пальм отари та піски,
І феллахів — убогих автохтонів,
І лад твердий британської руки.
В папірусах розвіявся дух Мойсея,
Слід цезарів згубився у віках
І Клео славна, зірка Птолемеїв,
Розвіялась в легендах і казках.

Її не знає феллах, ні урядник;
Пророк тут був, султани, королі,
А він усе попихач і найманик
На рідній, не своїй (як ми) землі.
Таїться десь протесту дух невидний,
З-під сивих пірамід, з-під гір пісків.
Він вибухне і здійметься побідно
Уздовж каналів, нильських берегів.
І гордий лев ще гаркне раз і ляже,
Шляхотний і старий британський лев.
Над ним уже із задрости кружляє
Америку недаліток орел.

Та покищо канал стоїть відкритий
І Порт-Саїд також, як і Суец;
Французом вирите в піску корито
Не взяв до рук єгипетський ще фец.
Вітай, Британіє! Хрещастий прапор
Це ключ до всіх воріт, світових брам;
Двох царств у злуці й Індій імператор
Дорогу дальню відкриває нам.

Піски Аравії

Нехай же сплять в гробницях фараони
І снуть марнотою їх пірамід —
Синай їх перемиг, з нього закони
Тут витесав для нас Великий Жид.
Прощай і ти, Синаю непривітний,
Рудий від сонця, сивий від вітрів,

І ти, у мапах море непомітне,
Та славне тим, що тут десь перевів
Мойсей народ, твої розбивши води...
Іще в старому дуже „Псалтирі”
Малюнок бачити я мав нагоду,
Як води розійшлись, як дві гори.
І от тепер мій корабель проходить,
Де йшли жиди, а може і не йшли...
Хай люди думають — це їм не шкодить,
Можливо, що такі дива й були.

Як бачив хто пісків моря і гори,
Розпалену Аравії пустель,
Він скаже нам, чому Червоне море —
Це кип'яток у казані із скель.
Питати буде: як живе людина
Без зелені листочка, без роси?
Чому любов така у бедуїна
До цих пустель, до злиднів без краси?
Мабуть тому, що бедуїн в пустині
Як той орел, як віхор, як Самум,
Не знає меж, ні розказів, ні спину,
Ні сумнівів, ні нерозв'язних дум.
Дитя свободи, вічної в незмінні,
Як ті піски, як той пустелі лад,
Що входить в душу, в кожне покоління —
В дідів і прадідів родинний спад.

Але прийдуть із міст великих люди
За нафтою, і в той фатальний час
Продасть їм бедуїн свої верблюди
Й свою свободу з ними враз.

Дрімлюгий вулкан

Велика Африко, наповнена звірями
І чорними незнаними людьми,
Спинились ми з розкритими очами
Перед твоїми в джунглях ворітьми.
Колись приходили сюди фрегати,
І білі люди висідали з них;
Вони йшли на чорних полювати,
Живими в кораблі грузили їх,
Не значучи ні племена, ні роду,
І везли їх в неволю в край свободи.

О Африко! Дрімаючий вулкане!
В твоїх утробах доля поколінь.
Коли прийде пора і час настане,
Підніметься над світом чорна тінь.
За нею підуть жовті і брунатні
В похід, в похід з тісних воріт,
Валитимуть всі греблі і загати,
Заллють потоком людства цілий світ.
І чи не будуть чорні потентати
Тебе, людино біла, продавати?!

Бури

Я чую скрип возів, волів у ярмах стогін,
Що йдуть вантажені від берегів.
То з-поза трьох століть іде відгомін
Від бурського поселення часів.
Я чую крики нападів Зулусів
І свисти стріл, і грім старих рушниць...
Тут білий геній чорного примусив
До відступу від прадідних границь.
Багато праці тут поклали Бури:
Знайшли скарби у надрах прерій, скель
І дикі землі, пущі обернули
У села й городи струнких осель..

Пригадую війну британців й бурів...
Ще юний був я в схрещенні століть;
Кипіла молодь від палких обурень
На Англію, що несла Бурам гніт.
Вона перемогла, владарка світу...
Багато Африки в її руках.
Її рука, як тесана з граніту,
По всій землі, у всіх її кутках.

Схилився білий світ

Від цього часу, що про нього пишу,
Вперед перенесусь в півсотню літ:
Нема Британії, немає й інших,
Де був колись її руки граніт.
Як армія, потята сліпотою,
Складає зброю слабшому до ніг,
Так білий світ у сварці між собою
Схилився долу... Чорний переміг.

І от тепер на бурську рідну землю
(Дарма, що в Африці лежить вона!)
На біле, в чорнім морі, творче плем'я
Вже точиться зо всіх кутів війна.
Вже чорний материк від Сходу до Заходу,
Умножений, як той морський пісок,
Освясчує свою нову свободу
На рідний готентотський образок.
О горе й сором, гордий Альбіоне,
І ви, романські Галли всіх країв!
Жінки вже ваші в чорному полоні
Утіхою конгольських парубків.
А дядько Сем, політик близькозорий,
В долоні плеще їм — собі на горе.

Пророцтво

Я чую те, що прийде і що буде:
Не скрип возів, а гуркіт літаків.
Втікають в розпачі всі білі люди
Від довбнів африканських і ножів.
Втікають ще скоріше, як в Алжирі
Покинуті ДеГолем земляки,
Бо звільнені з законів людожери
Кладуть вже людську плоть на рундуки.
І впаде Трансвааль, як Картагена;
Грабунками зруйнуються міста,
І голі ратиці аборигена
Топтатимуть і Будду, і Христа.
Вже створено тут тридцять і п'ять націй,
Пішов театр маріонеток в рух;
Взаємних радоців і адорацій
Парад і карнавал іще не вщух.
Коли ж ущухне, придуть сірі будні,
Повторяться старі Європи дні,
Накинуться тоді голодні трутні
Одні на одних у сліпій борні.
Розпадуться ці „нації” на клани,
Змішаються, розсваряться усі.
Тоді-то справжня Африка постане
У всій своїй прапрадівській красі.

Чи я глумлюсь над чорними? Ні трохи!
Шаную їх — вони такі ж, як я,
Але прожити має ще епоху
Культури й школи рідна їх земля.

Було ж у Рим прийшли колись Вандали,
Посіли все — і римлян, і скарби,
Лише одне: не вмiли і не знали
Для чого все і що їм з тим робить.
Тож з реготом валили все додолу,
Чого утямить не могли ніколи.

Цейнтар Цусіми

Та треба знов вернутися до теми,
На півстоліття відступить назад,
Бо годі філософувать даремно —
Чи буде в світі, чи не буде лад.
Вітай стихіє! Ми вже в океані.
Кругом вода, ні клаптика землі,
А там далеко, десь ніби в тумані,
Пливуть за нами інші кораблі.
Колись Рождественський тут плів з фльотиллю
Наказ царя — звільнити Порт Артур.
Британії він був у оці сіллю —
Великий, безнадійний царський „тур”.
Та сказано: „ноблес обліж”, й ватага
Пішла в похід стареньких кораблів,
Яких змогла російська держава
Зібрать на захист чести і землі.
Тепер уже забулася Цусіма,
Де злий Ніппон фльотилію чекав...
Там мати не одна згубила сина,
Своє життя там не один віддав.
І вся фльотилія на дно морське глибоке
Спустилася на вічний упокой,
Лише пробився прапор одинокий,
А з ним і сам Рождественський герой.
Те все пройшло...

Ніппон наверх піднісся.
І сів на звалений старий Китай;
Не стало Бритам у Китаї місця,
Ні Янкам там, де галасав „Банзай”.

В країні Ганді

Тим часом ми хитаємось на хвилях —
Розхлюпався наш цебрик — океан.
Здається корабель не має досить сили,
Хоч керму держить мудро капітан.

А там за горами води хисткими,
Там десь людей без ліку і числа!
Робіндранат свої там пише рими,
Санкритів мова з відтіля прийшла.
Не люди там святі, святі корови,
Хвостаті малпи, часом і слони,
І гадами наповнені діброви
Гарячої, як пекло, сторони.
Та є там і святий Магатма Ганді,
Гнучкі британські змії — батоги,
Раджі багаті, красні магарані,
Духи недобрі, добрі й злі боги.
За сіль велася тут війна сторічна —
Свободу солі Ганді боронив
І голодом морив себе стоїчно,
Щоб лев Бритійський з солі відступив.
Колись змагались ми за волю Слова,
За рівність всіх людей ішли ми в бій,
Але у нас ще не було такого,
Щоб ми ішли на муки й смерть за сіль.
А тут вмирали. Ганді був при смерті,
Багато інших брали до тюрми;
Принесено було великі жертви
Терпіннями, стражданнями й людьми.
Бо тож на солі спочивала сила
Володарки морів і слабість рас,
Що Індія велика народила...
За сіль війна сторічная велась.

Заглянемо в будучність, як у люстро,
Побачимо, що Ганді переміг.
Навчився може він у Зоратустрі —
З козою в Лондон їхати вже зміг.
Який же сором витерпів Вестмінстер,
Палац і лорди, весь імперський двір,
Коли до палацу з'явивсь міністер,
Міністер Ганді... і козу привів.
Та кров британська, як холодне лезо,
І мудрість Сблона понад усе:
Бритійці горді виску п'ють тверезо,
А Ганді молоко козине ссе.

Вітай Британіє!

Та й Ганді вже нема. Чи ж варті люди,
Щоб думати і мучитись за них?

Знайшовся кат, встромив ножа у груди
Святому Ганді... за свій власний гріх.

Там, де був рай

На Схід ідем вперед. Там встануть пальми
Щетиною на водному хребті...
На radoщах співати будем псальми,
Що станемо на твердому ґрунті.
Бо вісім днів хитались ми без ґрунту,
І ноги гнулися нам, ніби в хмелі;
Готові ми були вже і до бунту,
Як ті в Колюмба, спрагнені землі.
І от на обрії, ніби в тумані,
Вже видно пальм граничний екскадрон.
Земля до нас пливе, як на екрані.
Стрічає нас Адамів рай — Цейлон.

Про рай ходили різні перекази:
Казали про Ефрат, де був Едем,
Долину Ганга згадували часом,
Тепер в Цейлоні ми його знайдем.
Тут є Адамова гора і місце,
Де босою ногою він стушив:
У скелі відпечаток, як у тісті,
На всі віки він для людей лишив.
На жаль, ніхто тоді не був за свідка,
Бо був Адам один ще в тій порі;
Не бачила і Сва — власна перша жінка,
Бо ще була в Адамовім ребрі.

Хто знає, де була ота палата
У пальмовім зеленому гіллі,
Де ролю першого на світі Ескулапа
Виконував сам Будівник Землі,
Ребро Адамове виймав без болів,
Шануючи цей перший утвір свій.
Тоді в кущах поміж рясих магнолій
Сміявся наперед зрадливий змій.
Але залишимо це богословам,
Щоб мали праці ще на їх життя;
Ненароком ще може й назлословим,
А може й зведемо когось з пуття.
Шукали ми за яблуком фатальним,
Та яблук тут і не було, й нема:
Під поясом екваторіяльним
Не вдержиться бог яблуні — зима.

Нізого візного

Повернемо обличчя від абстракцій
До сущого... Бритійський маєстат
Панує скрізь — від влади до атракцій,
Від шоломів до рікш бронзових п'ят.
Вітай Британіє! Спасенна влада
Дає безпеку смердам і панам.
Вітай нова всесвітня Елладо,
Зразок і добрий приклад всім краям!

“Helas!” Як скрикують бува французи,
Що вічного на грішній цій землі!
На зміну будних духом йдуть байдужі,
І дуб підточують дрібні шашлі.
В будуче знову глянем на хвилину,
Побачимо, як з цих високих веж
Спускається вже прапор удолину
Імперії світів, яка не знала меж.

І от буває вулиця екстазом:
Танцює, виє, забуває день —
Те завтра, що прийде до неї зразу —
Голодне, сіре, без сміху й пісень.
Коли постануть чвари й пересуди,
З юрби прийдуть нові, малі божки
І вишлетуть нові шлеї на люди,
І піт, і кров, невільний труд тяжкий;
Робити й будувати знову
Те, що давно було уже готове.

Прощай, Цейлоне, й прапори хрецаті,
Розквітлі гордо в самих небесах!
Збираємось в дорогу вирушати —
Благословіть наш водний дальній шлях!

Океан

Вже тонуть пальми — кучері зелені
Позаду нас, і знову шлях хисткий,
Непевний шлях, як води ці непевні,
Як сам цей океан понурий, мовчазний.
На ньому не ростуть зелені трави,
І дерево та квіти не цвітуть,
Мандрівник стомлений не знайде лави,
Щоб сісти відпочити, чи заснуть.

Триматися мандрівник туго має
Коритечка, що зветься корабель;
Мандрівника в неволі він тримає,
В неволі й сам він ніч і день.
Лише як прийде в бухту на спочинок,
Канатами прив'яжеться за твердь,
Тоді знайде спокійну він годину,
Тоді лише за ним не гонить смерть.
Веселий він тоді, ніби сміється,
Покритий сіллю — потом бурних хвиль,
І море не страшним тоді здається,
Ніби то степ, повитий у ковиль.

Та в морі ми, і степ сухий далеко,
Хоч пахне все мені чебрець степів.
Забути рідний, милий край не легко,
Хоч би і в пахощах п'янкх морів.
Коли ж Муссон захопить нас на морі,
На диби здіме весь цей океан,
Загубиться наш корабель у горах
М'яжіжних хвиль і змінливих оман.
Та покищо на морі синя тиша,
За нами стелеться зелений пляж;
Як мати немовля своє колише,
Колишимось ми в моря на руках.

Коло воріт світу

Колись я був малим, читав Майнрида
Про Яву, людожерів, змій і малп...
Не мріяв я, щоб я колись одвідав
Страшні ці джунглі, де життя не жарт:
Зубатий алігатор з'їсти може,
Удав чи полоз може задушить;
А як що ні, то можуть (Боронь, Боже!)
Самі тубольці в казані зварить.
Хоч страшно це було, та лиш в уяві —
Закрити книжку і вже можна спать.
Тепер Борнео і Суматра, й Ява
Перед очима наяву стоять.
Ми йдем до них, у їх зелені шати,
У захист тихий від вітрів і бур,
Та перед ними будуть нас вітати
„Ворота Сходу”, звані Сингапур.

Вітай Британії міцна фортеця,
Могутній сторож на межі світів!
Як гордо прапор твій під небом в'ється
Над грізним схрещенням морських шляхів!
Повік зухвалий ворог не посміє
Збудити сон чуткий твоїх гармат.
Вітай, Британіє, світів надіє,
Великий миру й волі потентат!

Я знаю: хтось і десь підніме брови
І скривиться, і скаже у мій бік:
„Облеснику, забув ти скільки крові
Пролив той потентат за довгий вік!”
А я скажу: „Пролляли крові інші
Ще більш, без жалости і без пуття,
Але ніхто із них не зміг мудріце
Наладити світове співжиття”.
Вітай Британіє! Я з сумом виджу:
На овиді смеркає вже доба;
Із надр землі повзуть потвори хижі,
В похід збирається засліплена юрба.

„Банзай! Банзай!”

Не так пройшло і літ отих багато,
Як я прощав фортеці й кораблі,
І враз ударили, як грім, гармати
На клаптику Малайської землі.
З Берліну виповз гад, у Токіо озвались:
Ожив старий похований дракон.
„Банзай! Банзай!” — почувлося у хмарах,
І сипле смерть крилатий екскадрон.

Залишимо ми мову алегорій —
Де грім гармат, де смерть, де кров і гнів,
Жорстока проза там:
Упав на морі
Бритійський стяг коло „Воріт морів”...

І джунглями уже ідуть колони,
Ніби термітів сунеться ріка;
Як гуни йшли, нехтуючи закони,
Що створені людяністю в віках.
Без чести зброї й гідности людини,
У розпалі загарбництва й злоби,

Вони не знали меж, не знали спину,
Як збурені пімстливії раби.
Десь ділася їх слава самураїв,
Їх лицарства і чести вояка,
Що в війнах супротивників єднає,
Як вищости, гуманности рука.

Але у вірі в гідність переможця
І в послуші традиціям війни,
В полон ішли в країну Сходу Сонця
Парадом військ Британії сини.

Були часи...

Згадаю: в рік дев'ятисот і п'ятий —
Був перший Токіо й Москви удар —
Тримались свято про війну трактатів
Мікадо Мейжі і російський цар.
Були часи і гідности і чести;
Тепер закони джунглів йдуть в парад...
Як легко людство в стан дикунства звести
На сотні літ відкинути назад!
Як тяжко знищити тюрму народів,
Розбити твердиню збройних кулаків,
Та тяжче збудувати край Свободи
Й не дати її в сваволлю маняків!
Не генії народу ясноликі,
Капраль пішов на історичний кон,
На лезвищі меча, як несли гуни дикі,
Несе у світ і право, і закон.
І світ дичавів... Народів темні сили,
Поховані під порохом віків,
Пробуджені виходять із могили
На макабричний танок мертвяків.

Та знов вертаюся в моє минуле.
Тоді ще й знаку не було в словах —
„Банзай! Банзай!“ ніде ми ще не чули,
Під знам'ям Лева вийшли в дальший шлях.
І Ява, і Суматра, і Борнео
Не знали ще в святій дрімоті днів,
Що прийде час, коли корона Лева
Упаде з їх невінчаних голів.
Коли придуть: вогонь, мечі і кулі,
Що з ними вступить з помістю Япон,

Щоб потім з соромом іти із джунглів
В побіджених побідників полон.
Від того дня змінилося багато —
Насліддя всіх стратегій і війни:
З Батавії зробилася Джакарта,
З'явилися свої хатні пани.
З'явилися князі і суверени,
Яких ніхто не мав і на умі,
Але zostалися аборігени
Та джунглі їх і злидні ті самі.

В імперії Гальського півня

Не завжди море є страшним. Буває,
Коли немає вітру в літні дні,
Нічого кращого ніби й немає,
Як море „сине” ... Хоч на його дні,
В бездоннях темних, де живуть потвори,
Іде страшне для нас, людей, життя ...
Але на поверхні блакитне море —
Лагідне, добре, як мале дитя.
Так і душа соборна людських націй,
Чи може краще так назвати — держав,
Клубок своїх таємних конспірацій
Приховує, щоб навіть друг не знав.
Сьогодні в морі ми, воно є синє,
На небі хмари — лебединий пух ...
Забудемо, що є в його глибині,
Повіримо в братерства людський дух.
Сьогодні прапор інший в високості —
Над нами має „трикольтор” телер;
Він кличе щиро нас до себе в гості,
До Франції, так званої d'outre mer.

Французам ми не ставимо в догану,
Що любляться з жінками, п'ють вино;
Читаємо Дюма і Мопасана
І слухасм стораз Візэ, Гунб.
Не ставимо також їм у догану,
Що в час минулий — сто літ перед цим
Прийшли вони у гості до Аннаму,
Як Аргоси, за руном золотим.
Був вік тоді нестриманих експанзій,
Шукання приспаних багатств землі,
На місце конкістадорів еспанських
Пливли „просвічених” патронів кораблі.

Не все ж було по Божому закону —
Було чимало збройних дій і вправ,
Та врешт решт китайського дракона
Паризький півень в гори відігнав.
І „трикольор” запанував всевладно,
З'єднав в одне Тонкін, Лаос, Кохін,
Приніс їм мир, спокійний труд, розраду
І... ім'я Франції за морем — Indochine.

Згадав поля запашні

Цвіли магнолії восковим цвітом,
В градках води садили люди риж,
І вздовж ріки рядном одноманітним
Болотяні поля, порізані тяглись.
Не чув я пісні, щоб співали люди,
Замурзані у вічних мочарах,
Лише в пагодах, під ногами Будди,
Я чув їх гомін в ревних молитвах.
Проходили жінки, проходили дівчата,
З зубами чорними, з усмішкою в устах...
Хто вивчив їх тютюн рудий жувати
І класти чорну фарбу на зубах?!
І я згадав поля мої запашні
І золото пшениць, і срібло ячменів,
Коралі уст невинних і прекрасних
І ніжний шовк ласкавих чорних брів.
Понад шпилі високих гір, пустелі,
Через моря, протоки і ліси,
Летів мій дух до рідної оселі,
У рідний край надземної краси.

Життя — процес

Життя — процес постійний і неспинний,
Ланцюг подій, метаморфоз буття,
Здавалось що могутним, незмінним,
Стає малим, відходить в забуття.
І що здавалось уже в могилі,
Покрите пилом часу і подій,
Встає з Нірвани, набуває сили
В старій віджитий міх в добі новій.
Недовгий час — не стало Індочини,
Зійшов із мапи і старий Аннам,
Повстали три „свобідні” країни:
Лагос, Камбодья, двійний В'єтнам...
І три війни, де був один Аннам.

Царство дракона

Читали ми малими ще у книгах
Про сплячого дракона — про Китай;
Про тортури жахливі, магів дива,
Голов рубання... Знали ж добре... чай.
Читав я ще Пржевальського довідник,
Що всю Монголію у дослідях пройшов,
Слуга царя, географ і дослідник,
Писав, що бачив, зміряв і знайшов.
Була та експедиція важлива
Для царських плянів мира і війни,
Але і я не міг зійти із дива
З життя людей цієї сторони.
І так складалася моя уява
Про цей далекий і непевний край,
Як раптом вибухла повстань заграва:
Прокинувся від сну дракон — Китай!
Боксери!... Вулиці вузькі Пекіна
Заповнені ножами і людьми.
„Смерть білим д'яволам!” — гуде лавина
Перед замкнутими чужинців ворітьми.
Вже згинув на ножах посланник Келлер,
Германії в Пекіні дипломат;
Вже ломляться у інших місій двері,
Та армії на поміч їм спішать.

Пригадую — в кіосках продавали
Мальовані новинки — образки:
З багнетами японці наступали,
Російське військо брало „на штики”
Оточених боксерів; тут же й німці,
За ними йдуть французи і британці.

Порядок. Знову мирно поділили
Концесії, що їм Китай надав,
Так звані „світові великі сили”.
Дракон ніби у довгий сон упав..

І от тепер стою я на помості
І дивлюся на сушу з корабля;
До самого дракона іду в гості,
А берег цей — драконова земля.
Скелясті гори бачу і пагоди,
Ніби поморщена стара земля...

Тут родяться, живуть і мруть народи
Не так, як наші, не такі, як я.
Вони не вірують у те, що наші люди,
А вірують у те, у що не вірим ми;
Що нам є гріх, у них гріхом не буде;
Та й навіть ми не є для них людьми.
Весь світ живе у власних забобонах,
Марних надіях і страхах пустих;
В припущеннях, облудливих законах...
Не в силі люди побороти їх.
Але буває вибухнуть вулкани,
Підніметься народ у хаотичний рух,
Поломить всі основи, всі кайдани —
І зло і добре розіб'є у пух.
Тоді стає порожня пуста хата,
Порожнє небо і важка земля,
І буде довго ще народ блукати,
Доки знайде своє правдиве „я”.

Дракон вилетів з печери

Не вірив я у мудрість демагогів,
Що сіли збройно у Москві, в Кремлі,
Що світ вони зігнуть собі під ноги
Повстаннями китайської землі.
Як в казці чарівник лихого духа
Зміг викликати з пекла, та не зміг
Його назад послати й мусів слухать
Його наказів і капризів злих.
Вони розбили пляни Сун-Ят-Сена,
Гуманности й свободи віщуни,
І під свої криваві знамена
Китайців пхнули, у вогонь війни.
Дракон червоний вилетів з печери,
Крильми сягає над Алтай, Амур,
Вогнем сичить в московські вікна й двері
І б'є хвостом в старий кремлівський мур.
Його вогонь в Кореї і Аннамі,
До війн усобних клич, підступний гін.
Москва примушена її руками
Вогні гасити, що зчиняє він.

Зірка Орієнту

Та я сягнув далеко від епохи —
Повернуся з екскурсії мерщій.
Нехай дракон поспить в печері трохи
В час мирної трансакції подій.

І з миром входим ми у порт Гонг-Конга —
Підгонить нас ненаситний тайфун —
Та все ж, під заклик теноровий гонга
І ніжний мінує скрипкових струн,
Сідаємо за добрую вечеру,
Премо вино з Жіронди чи з Дю-Дом
Й не думаєм уже про ту печеру,
Де спить дракон своїм голодним сном.

Тут гарно — так, неначе в Україні,
Хоч все й не те... Громада гір кругом,
А місто все стаборилось в долині,
По березі хвилястим ланцюгом.
Всі гори в зелені під самі хмари;
Як струни срібні, вниз біжать струмки,
І хмар кошлаті і прудкі отари
Пасуться на боках верхів стримкіх.
Вдолині море — затока спасенна
Від всіх вітрів із всіх кінців землі —
Вікторії рука благословенна
Під скипетр свій приймає кораблі.
І хто б сказав, що був це штаб пиратів,
Факторія наркотиків, повій?!
Британіє! Тобі хвалу віддати
Належить нам за творчий геній твій!

Соняшник

Гортензії цвіли, рожеві родендрони,
Коли проходив я аляями садів.
І от на диво — в домі на балконі
Наш соняшник, як сонечко, розцвів.
О сонцєцвіту! Гостє з України,
Красо й багатство батьківських ланів!
Яким шляхом прибув ти в цю країну?
Для кого так розкішливо розцвів? ?
Кругом тебе зійшлися райські квіти,
А ти між ними — наш хоробрий князь.
Прийми ж від мене рідних піль привіти,
Мові радості екстаз!

Здавалось все в могутньому спокої
В твердій руці імперії морів,
В веселих вигуках юрби міської,
В сяючій красі торговищ і домів.

Ніхто не міг подумати, сказати,
Що пройде небагато добрих літ
І вже прийдуть в цей край нові пирати,
Повернуть знов старий і страх, і гніт.
Що прапор слави й мудрості хрещатий
Зірвуть із щогли руки дикуна,
І буде в горах знову лютувати
Грабіжницька, безоглядна війна.

Країна лотоса

Країна лотоса і самураїв,
Веселих гейш і білих хризантем,
Тебе, як мрію літ моїх вітаю
(Не йшла ти ще на всіх і вся з мечем) !
Була ти добра, мила і ласкава,
Вклонялась низько, низько — до колін,
І йшла про тебе скрізь по світу слава,
Що ти одна з просвічених країн.

Звичайно оглядали Фуджі-яму,
Святі ворота, імперський канал
І знов вертались ми у Йокагаму,
У наш Hôtel Français Oriental.
Я згадую його по імені в пошану...
Щасливі ми, що вчасно відпливли,
Бо він давно вже в водах океану
З громадою прибрежної скали.
Нема вже там на суші навіть плями,
Де був готель, і пристань і пірі.
Був день: стряслися груди Йокагами
І хлинули вперед морські вали.
Ніби великий хтось готовив місце,
Поширював до Токіо приплив,
Аби колись було не зовсім тісно
МекАртуру, щоб він у порт заплив.

Коли б знайти десь зеркало завітне,
В якому будучність зринає з небуття,
Ми бачили б тоді, як згине Гітлер,
Розвалиться Берлін в дрібне сміття.
Та вже роки пробігли невідомі,
На ясне світло вийшли із імлі, —
Ми знаємо фатальні переломи,
Що сталися у всіх кінцях землі.

Титанічний двобій

Колись мікадо свій указ державний
Читав в парламенті, голосючи війну:

„Японія підвищиться у славі,
Або впаде до низу в глибину”.

Дивні слова, але вони збулися
В частині другій — ворог переміг!
Мікада армії в полон здалися;
Ніппон схилився побідникам до ніг.
І судний день настав за всі провини:
За глум над правом в звичаях війни,
За глум над честю й гідністю людини,
Над бранцями другої сторони.

Схилилися знамена Сонця Сходу,
Настала дійсність, як жажливий сон:

Вже грізну флоту у японські води
Побідно шле суворий Вашингтон.

МекАртура зоряний прапор має...

От він іде, як обіцяв в той час,
Коли з Лузона, стиснутий до краю,
В Австралію в огні боїв пробравсь.

Іде суддя. Судитиме без жалю,

У величі своїх прерогатив,

За свій великий край, огорнутий печаллю,

За втрати, кров і смерть, що ворог спричинив;

За всі покривджені краї війною,

Порушені конвенції війни,

Принижених товаришів по зброї,

За всі, за всі злочини і вини.

І в суд прийде, і буде у параді,

У відплат за пониження і жаль,

Полонений в Малайському нападі,

Бритійських військ командер, Персіваль.

Суд праведний

Не зналося в історії народів,

Такого ще ніколи не було,

Щоб ворога побідник надгородив,

Не пхнув у порохи його чоло.

Твердим, як криця, був великий Доглес,

Примусив імператора і дім

Схилити шиї під побідний котлас

У соромі й покуті перед ним.

Але не дав упасти у руїні —

Підняв його принижене чоло,
Поміг народові його й країні
Добра зазнати, якого не було.
Він був, як батько добрий і учитель,
Як майстер-архітект нових основ,
В яких покорений і покоритель
Знайдуть повагу, може і любов.
І став Америки герой МекАртур
Японії найбільший реформатор.

МекАртура я славлю без заплати —
Ніхто не замовляв і не просив;
Не знає він мене й не буде знати,
І я не чув, щоб хтось його хвалив.
Для мене він — утілення ідеї,
Величної у помислах й ділах
Людей доби нової, не тієї,
Що світові принесла глум і крах.
Доби нової вільної людини
І гордих гідністю її вождів,
Як сам він — син великої країни,
Америци його геройських днів.

Геній і медіокр

Сказав мені колись старий політик,
Старих засад огірчений пророк:
„Юрба сліпа, свавільний недоліток;
Веде юрбу не геній — медіокр!“
Уже нема давно мого пророка,
Повстань народніх смерч його замів,
Та згадую його я рік за роком;
Його слова химерні зрозумів.
МекАртур зростає в успіхах й повазі,
А заздрість все повзла за ним, як змії:
„Проконсул гордий! Цар!“ шептали блазні, —
Загроза демократії моєї“.
І в час тривожний і фатальний
МекАртуру від Трумана наказ:
„Зложить команду з себе і негайно
Вертатися у Вашингтон, в запас“.

Дарма, що вся Америка вітала,
Квітками синала в його похід —
МекАртура на овиді не стало,
Затінено його безсмертний слід.

А там, на фронтах, замість перемоги,
Останнього удару по війні,
Очищено для ворога дороги,
Змарновано неповоротні дні.

Лірика здобутків і втрат

Прощай, країно люба Сонця Сходу,
Скупих поетів, лисих малярів!
Я каюся, коли тобі пошкодив
Моїм осудженням твоїх вождів.
Вони ще спали в час мого приходу,
А ти черешнями і сливами цвіла,
Сподобав я життя твого народу,
Любив тебе таку, як ти була.
Сусідка нашої Зеленої України —
Короткий морем шлях — Владивосток, —
Ти шлеш до нас солодкі мандарини,
Ми шлем тобі сибірський наш оброк.
Не любиш ти морозів, сніговіїв,
І нам ти не загрожуєш в снігах,
І наш сіяч пшениці не посіє
У тебе в горах, в рижових полях.
Цвістимуть далі хризантеми й сливи,
І будеш ти і цнотна, й чепурна;
Багато доброго усіх навчила
Недобра й зла учителька війна.

Тайван ще був під владою японців
У спадщині з китайських довгих війн.
Зростала вшир країна Сходу Сонця
З земель сусідів, їхніх володінь.
Тайван став називатися Формоза,
Корея — Чосен, щоб згубився й слід
Про зміни всі, усі метаморфози
У наслідок захоплень і побід.
Колись сказав один мудрець містичний:
„В могутності не посягай за грань!”
На досвіді японським історичним
Приходимо до цих переконань.
Нема тепер імперії мікада,
Звучилось все до власних островів,
В Тайвані ж, вільному, як на естраді
Генераліссімус Чянґ-Кай-Шек засів.

Народ — як хвилі моря

Сказати легко жарт якийсь не впору,
Судити жартома за щось когось,
Та треба знати дійсність ту сувору,
В якій комусь робити довелось.
Хто добре знав Китай той „непробудний”
(Як наш поет колись його назвав),
Той міг би оцінити подвиг трудний,
Який на себе Сун-Ят-Сен узяв:
Звалить Манчу династію огидну,
Звільнить народ, з’єднать, навчить,
Вложити в ум його зорю провідну,
Бажання волі й світла прищепить.
Коли народ хитавсь, як хвилі моря,
Як той комиш у виграві вітрів;
Куди загонив бич, хилило горе,
Бунтівний клич лихих проводарів.
Як з сну пробуджений великий „непробудний”,
Як той пісок, незбагнений числом,
Безмірний був, великий нерозсудний,
Безмірно різний, щоб іти разом.
І Сун-Ят-Сен не став його пророком
Таким, як став Арабам Магомет,
Та борозну в умах його глибоку
Прорізав він, як провесни багнет.
Чіянг-Кай-Шек пішов його слідами,
Повести ж їх не міг, як Бонапарт, —
Вони ішли розбіжними шляхами,
Їх взяти зміг лише новий Марат.

Зелена Україна

Хоч як далека ти, земля Китайська,
За горами й пустинями від нас,
А ми сусіди — лайся чи не лайся —
Вже довший, навіть історичний, час.
Із півночі межуєм на Амурі,
Де вгнувсь дугою твій хребет Гінган;
Зі Сходу лучить нас ріка Уссурі,
Розлучує гірський поріг Нінган.
Тут виросла Зелена Україна
Без війн, інвазій — тихих діл шляхом:
Тяжким трудом і потом селянина,
Що йшов в ці землі з плугом і серпом.

Що кидав рідний край — сади цвітучі,
Пшеничні руна, соняшні поля;
Міняв їх рідних на звірині пущі,
Де сонця мало й не цвіте земля.
Де все чуже — ні друзів, ні родини;
Ні сіл веселих, білолицих хат;
Велика, безбережна самотина,
Де слів не чути й нікому сказать.
За те простір безмежний і Свобода;
Не чулася царів тяжка рука;
На вільній волі бури і пригоди
Гартують дух крилатий козака.
І що йому звірів сибірських зграї,
Або хунгуз, що часом забреде:
Де слід козачий — звір у ліс втікає,
Хунгуз як прийде — вдруге не прийде.

Дарунок України

Колись був цар, що звався миротворцем,
Не вів війни, відпочивав в Криму.
Якась судьба його зв'язала з хлопцем,
Що став навсе у помочі йому.
Той хлопець став пізніше графом Вітте,
Не з рук царя, який його любив,
Від другого, який не міг терпіти
Його порад і все ж нагородив,
Щоб він із титулом високим
Пішов собі на спокій.
З руки царя був Вітте в Україні
Правителем державних залізниць.
Пізнав він серцем небо наше синє
І духу нашого козацьку міць.
Колиж через Китай зробить дорогу,
З наказу царського прийшла пора,
Він виконав залізниці будову
Людьми й умом із берегів Дніпра.
І всі роки до царського загину,
Китайський Східний Залізничний Шлях /
Був працею й мастком України
В синів її досвідчених руках.
І став цей шлях для Хіни
Дарунком України.

Сказати тяжко, як живеться нині,
По війнах всіх, терорах і ганьбах,
Зеленій нашій дальній Україні
У інших межах, у чужих руках.
Колись вона далеко гомоніла,
В Манджурії гули її слова,
І часто пісня знад Дніпра дзвеніла
В Харбінських залах, Мукденських домах.
Минулося! Дзвенить тепер Колима
І вся Сибір „неісходима”.

Мерзлий кут

Крізь Берінга протоки до Аляски
Подать рукою — небагато миль.
Була колись вона мастком царським,
Не так давно — пройшло лише сто літ.
„Америка Російська”, город Сітка,
Оселище колись польовників
І царска охорона та розвідка —
Табор малий амурських козаків.
Було колись.

Але царі не дбали
Про дикий і далекий мерзлий кут;
Америці охоче проміняли
За міх долярів... і замкнули путь
Своїм нащадкам в терени новії
Для їх походів і грабіжних війн...
Хай буде мир вам в гробищах Росії,
Царі немудрі за наші мир-спокій!
Хоч близько ти, країна Вашингтона,
Через Камчатки теплі береги;
З Камчатки майже видно — в імлах тонуть
Алеутів горбаті ланцюги;
Смугастий прапор з зорями над ними,
Як символ злагоди поміж людей;
Надійний сторож від гостей з Колими,
Непрошених й небажаних гостей.
Та маю повернуть в зелені води —
Мого спокою не прийшов ще час,
Тебе ж, країно рівности й свободи,
Одвідаю колись, у другий раз.

Шляхами Магеллана

Та вже пливе наш корабель безжурний
Із бухт затишних в Тихий океан.

Хоч зветься „тихим” він — буває бурний,
Коли зірветься десь Муссон-буран.
Та ми пливемо там, де він ще тихий,
Де ще Муссони сплять в глибокім сні,
Де спить віки і Магеллан великий,
В бою закінчивши бурхливі дні.
Відважний мореплавець впав тут чо́лом:
Відкривши Філіппін архіпеляг,
Об'їхавши уперше світ навколо,
В бою ж нікчемнім нізачо поляг.
Як коршуни злітались океаном
Морських потут на здобич кораблі,
Та кров, в бою пролита Магелланом,
Побіди ключ дала його землі.
І триста літ Еспанський конкістадор
Всі землі тут держав в своїх руках:
Патентом королівським — губернатор,
Патентом же Ісусовим — монах.

Минулося потуг колишня воля,
Минулися жорстокі давні дні,
Не будуть бачить їх уже ніколи
Нащадки їх — наслідники Землі.
Вже інші в світі вирости потуги,
Вже інші коршуни за здобичтю летять;
І люди вже не ті, й боги вже другі,
Лише ці острови, як і колись, стоять.

Terra Australis

Не даром я згадав тут Магеллана —
Ми йдем шляхом, яким він перший йшов;
Вже чується десь голос капітана —
На людській мові значило б: „Готовсь!”
Готовсь одвідати зайців країну,
Кенгур, бушменів і овець...
Не зміг тут Магеллан докінчить чину,
Знайшовши на Моктан собі кінець.
Аж двісті літ з його минуло часу,
Коли новий морський мандрівник Кук,
Великий експлоратор з його раси,
Бритійський капітан сюди прибув.
Докінчив він роботу португальця:
Відкрив шляхи англійським кораблям,
Та імени землі не допитався —
Країну Australis ім'ям New Wales назвав.

Бувають мудрі люди простаками —
Не дбають там, де їх лежить хосен:
Дивилися байдужними очами
Англіїці довго на новий терен,
Аж доки їх ідея „геніяльна”
Не вдарила, як той весняний грім:
Злодіїв висилати в край цей дальній,
З Австралії зробіть злочинців дім.

І хто б сказав, дивлючись на Кенберру,
Чи Малборн, Аделейд, Сидней в добі новій,
Що в перших сорок літ в стару ту еру
Сто сорок тисяч злодіїв, повій
Засіяно було на їх обріях,
Порожніх і безплідних у ті дні,
Як добрий хлібороб ячмінь і гречку сіє
В своїх ланах рік-з-року на весні.
І хто б сказав, що буде дивне жниво
З насіння, сіяного в ті часи:
Австралія — країна горделива,
Форпост науки, волі і краси.

Колись приятель мій Америку одвідав
(Не знав я ще її тоді ніяк).
Йому глибоко там у серце вривавсь
Бронзовий індіанин Понтіак.
Америку правдиві автохтони
Щезають рік за роком із життя;
Нові шляхи людські, нові закони
Витискують їх расу в небуття.
І прийде скоро час, пора настане
(Казав мені філософ мій земляк)
В Америці вже індіан не стане,
Лише стоятиме у бронзі Понтіак.
А я дивлюся нині на Бушменів
(Ще є сліди в пісках їх босих ніг),
З камінної доби аборигенів,
Зникають вже вони, як в літі сніг.
І скоро вже не буде ні одного,
Лише їх бумеранг — магічний гак;
Не знайде мандрівник ані живого,
Ні в бронзу влітого, як Понтіак.

Тасманію рівняв я до Сибіру

*„Та у Тасманію голодну,
Пустиню жерзлу і безплодну,
Як у Сибір, не поженуть”.*

(З моєї поеми „Дарнелє”)

Писав колись я (літ не зраховати),
Ірляндії я славив боротьбу.
Привикли ми ще здавна уважати
За символ власний наш її судьбу.
Тасманію рівняв я до Сибіру,
Промерзлі тундри в ній я уявляв;
В свої слова тоді я чесно вірив,
Бритійські тортури з московськими рівняв.
Та бачу от тепер: я був наївний —
Заслання навіть не в одне страшні;
Британія Московщині не рівня,
Ні в ті старі, ні в ці новітні дні.
Тасманія — країна евкаліптів
(Беру старі свої слова назад),
Дерев цвітучих і пахучих квітів,
Не глум сибірських пущ, а райський сад.
Дарма, що йшли колись сюди за кару,
Заковані у ланцюги чи й ні, —
Минулись ті роки, як чорні хмари,
Прийшли нові в теплі і сонці дні.
Забулася неславная давнина —
Тасманія — Австралії перлина.

Гороскоп

Хто хижий пожере оці країни,
Цвітучі в розкошах, малі людьми,
Коли проб'є великих бур годинник,
Коли ударять блискавки й громи?!
Посунуть лави — їм числа не буде,
Голодні, голі, хижі, як вовки;
Чи може рушаться в похід споруди,
Незнані людям ще в оці роки.
За ними будуть йти їх капітани,
Без жалю й милости, в меті одній:
По здобич, бранок, владу над світами,
Про вільну руку на грабіж, розбій.
В потенції нортують грізні сили,
Вся Азія на Сході, як вулкан;

Деж груди й руки ті, щоб їх спинили,
Коли розіллється той людський океан!?
Ще не згоєні болючі рани,
Не стертий сором з одичалих лиць,
А вже ростуть вожді і отамани,
Які не знають міри і границь.

Та годі малювати гороскопи,
Як каже пісня: que sera - sera,
Бо може краще їхати до Європи.
І справді, вже вертатися пора.

Не шкодило б поїхати до Таїті,
Поглянути по хвальних островах,
Розкинутих на теплому пів-світі
З підводних гір, на їх шпилях.
Цікавих чув переказів багато,
Пригодницьких оповідань:
Стоять в очах моїх напів-нагі дівчата,
Бронзові юнаки, діброви пальм;
Щасливий шеф щасливої громади,
І я між ними, як Адам в раю.
Та хоч мені вони сердечно раді,
Спокусі цій я все ж не піддаюсь.
До Мікронезії пошлю лише привіт
І вернуся у наш Західний Світ.

На біблійних берегах

І от я ще раз в морі Середземнім,
Пливу уздовж азійських берегів.
Старе воно: ще Одисей блукав ним,
Як вигранка розсварених богів.
Та вже від тих богів немає сліду —
Фантазії людської витвір счез,
І нині я безпечно морем їду,
Не ждучи їх підступів і каверз.
І думаю: о, скільки то каміння
Тесали люди й двигали для них,
Молилися, приносили куріння
І падали до їх камінних ніг!
І так Сократ великий згинув марно,
І рвали в Римі людську плоть звірі;
Ще й досі людські маси йдуть отарно,
Куда ведуть вовки-проводирі.

Та от була колись тут славна Троя
І мудрий цар її, старий Пріам;
Тут тіло Гектора, її героя,
Побідник волочив конем в свій стан.
І сам Ахил, освячений богами,
Загинув тут, поцілений в п'яту...
І щож тепер! — Каміння перед нами,
Від Трої не зосталося й сліду.
А от поля, де бились Хрестonosці,
Купалися в крові невірних Сарацин,
Ложили голови свої і кості
За місце, де родився Божий Син.
І все марнота. Стародавнім ралом
Оре Араб сухий пустельний ґрунт;
Мовчить каміння, і повільним чвалом
Байдужні до легенд верблюди йдуть.
Колись світив турецький полумісяць
Над краєм цим, що звався тоді levant,
Французам він сприяв на цьому місці:
Ще й досі на горі біліє он couvent;
Отці пустельники у власяницях
Молитви творять, садять виноград,
І в білих ўбраннях les poons — черниці,
Як перш було — коло арабських чад.
І Слово Боже з схилив Назарета
Стрічається в молитвенних устах
З Аллаха зазивом від Магомета
На цих біблійних сивих берегах.

До пророка Єремї

Але спокій непевний. Єремїс!
Прийди ти знов у свій Єрусалим!
Недобрим вітром з піль пустельних віс,
В високих хмарах неспокій над ним.
Цілуйте мури плачу і відчаю
Нащадки вірні вибраних колін, —
З піском старим навіки їх зрівняють
Ті местники, що прийдуть із пустинь.
Ті местники підростають, мужніють,
І ще й нероджені до них прийдуть.
Пророче! З піль пустельних лихим віс,
Далекий крик і брязкіт зброї чуть.
Коли схибнеться рівновага з скелі
Світових сил і камінь упаде,

Найтяжчий камінь на людські оселі, —
Стрясється світ, під небо загуде.
Тоді покотяться огні і води
В біблійні гори, у святі місця...
Бо вже ніщо, ніщо не перешкодить
Єрусалим змести з землі лиця.

Плач Агари

Колись Ізраель втік від Фараона,
Червоне море перейшовши вбхід;
Мойсей великий з братом Аароном
Завів в пустелю Авраамів рід.
І там в пісках і скелях під Синаєм,
За Мертвим морем, де земля Моав,
Побитий горем, чварами й відчасм,
Ізраель сорок літ, як тїнь, блукав.
Хоча в той час побив царків багато
І винищив людей їх до ноги,
Забрав усе, що зміг у них узяти,
Наскільки стало сили і снаги.
Та все ж не міг ще в ті краї пробитись,
Де фіги, виноград, пшениць поля;
Доми розкішні, тесані криниці,
Де „медом й молоком тече земля”.
Воно чуже, та приятель Єгова
Давно з Мойсеєм вдарив по руках:
„Іди і ріж старого і малого,
Грабуй усе, що буде на очах!”
Та доки ріс Ізраель в людських силах,
Мужніли і росли його сини,
Постарів сам Мойсей, пішов в могилу —
З Єговою став торгувать Навин.
І сталося, як Біблія говорить,
Єгова дав йому наказ-закон:
Нехай Йордан Ізраель переходить,
Візьме й зруйнує місто Єрихон.
І так записано Навином в книгах:
„Закляли все — старих і молодих,
Ослів, волів, дрібную худобину,
І знищили мечами все і всіх”.
„І був Єгова, — дальше ми читасм, —
З Навином в повній згоді у той час,
І слава голосно по цілім краї
Про те велике діло розійшлась”.

Та вже немає доброго Єгови
(А може злого, як старий лихвар?);
Помер і Балфур — цей „єгова” новий...
І плаче прогнана в пустинь Агар.

Мій дорогий земляк

Не хтів, а в Біблію таки заглянув,
Бо край нагадує старі казки,
Або „Пісні Пісень” із гір Лівану —
Кохання слів перлисті рядки.
Від авторів вже й порохів немає,
Самі слова говорять, не мовчать.
Поезія ніколи не вмирає —
На ній безсмертя й вічності печать.
І тут, у Бейруті, поет наш Кримський
Сидів над стосами арабських мадригал;
Сидів колись, все брав до серця близько...
Тепер нема: пожег в Москві Ваал.
Учений славний — гордість України,
В роки страшні московських божевільств,
Засуджений звірями до загибуні,
Не відомо коли і де подівсь.

*„Ох, арабські фольклори!
Вже не сила вас читати, —
Бо розкинувсь сад запашний
Під вікном мові гати”.*

Анатолій Кримський

Він мій земляк, колега старший в праці.
Заслужену хвалу йому віддам.
Прокляття зграї кремлевській собачій,
Москви червоної збіснїлим різникам!
Вони, що різали, вже вкриті прахом —
Нікчемна нечисть і огидна тля, —
Та буде згадувати довго з жахом
Їх злочини тяжкі моя земля.
Та буде плакати вічно Україна
За ворогом побитими дітьми,
Як плакала колись і ця країна
Від Ірода невтішними слізьми.

У спадщині Еллади

Пирей. Оливки вздовж дороги,
Що йде до порту від старих Атен.

Так вчили нас географи небоги:
„Оливкова діброва!“ Ген, ген, ген!
Розбещений я, видно, в Україні:
У нас сади... Які у нас сади!
А тут ріденько, неначе десь в пустині,
Кривенькі деревця вряди-годи.
Але не цим Атени знамениті —
Колиска давня мудрости й богів.
Віками тут Еллінська еліта
Росла в культурі працею рабів.
Було багато війн, переворотів,
Людей великих духом і малих,
Ніколи ж не було тут без ілотів
І без богів, і добрих, і лихих.
У Дельфії був божеський оракул,
Святиня над святинь, як Божий глас.
До нього йшли прозрить в будучність мрак
Герої, і царі, і юрби мас.
А там Олімп на півночі біліє —
Двірець нагірний для богинь, богів.
Там вічно вітер лютий снігом віє,
Богині ж і боги без одягів — нагі.
Пригадую я приятеля німця —
Учений був він. Раз мені сказав:
„Нам вченим холодно, як на Олімпі,
На цих вершинах нашого знання!“
А я кажу: Вершини олімпійські
Холодні справді, та лише для тих,
Хто думає, що в небеса піднісся,
Понад людей — і грішних, і святих.
Чого ж підноситись туди безкрило?
Не краще взять до рук далекозір,
Сидіть в теплі за кухлем пива
І разом мандрувати хоч до зір.

На руїнах Акрополя

Поміж каміннями вандрують кози,
Обнюхують байдужно древній скарб.
В очах туриста бачу теплі сльози —
Вдивляється в скульптури збитий карб.
Знавець давнин, йому і книги в руки,
Мої ж думки в завершених віках:
Були тут Перси, Римляни і Турки
І всі вони тепер зітлілий прах.

Тяжкі були для них оці каміння.
Під ними спить віки родючий ґрунт,
Вони ж лежать опущені й безцільні
І давніх урочистостей не ждуть.
На цвинтарі усопшої культури
В каміннях сплять поети і мистці.
Пройшли над ними, прошуміли бурі;
Нащадки їх тепер — ці кози і купці.

Ходжу по дворищах і сходах храмів,
Де був колись величний Партенон,
Сократа, Аристотеля слідами
Поміж рядами статуй і колон.
Здається — голоси в повітрі чую:
Хіба Платон провадить діалог?
Та ні, юнак в кутку дівча цілує,
Шепоче їй свого життя пролог.

Життя — процес, спіраль, але не коло;
Іде вперед, як та ріка пливе.
Не вернеться назад старе ніколи,
Як вернеться, то інше вже — нове.
Еллада вмерла. Дух її безсмертний
Втілюється в душі людських поколінь.
Безсмертного не має сил пожертви
Буденщини людської смертна тлінь.

Коли ми впливли, зірвалась буря.
Не встав би часом з гроба Посейдон!
Поморщилася моря сива шкура
І вітер закрутисся, як питон.
Та дарма! Час минувся Гліяди,
Угроз наш корабель у водний ґрунт,
І хоч танцюють на щоглі наяди,
Іде він масстично в дальній путь.

Апотеоз Франції

О, Франціє! Колиско революцій,
Жіночих мод, помад, шампанських вин;
В минулому кривавих езекуцій
Машиною, що зветься guillotine.
Та ти давала захист всім гонимим
(Тепер вже може того не даш),

Але під небом, як і наше, синім,
Ти весело, співаючи, живеш.
Щаслива, що вкарала тяжко „бошів”,
Вільгельма гордого звела в ніщо;
Німецькі коні, корови і гроші
Тобі збирає тигр твій Клемансо.
Та будь уважна — небезпечні тигри:
Вгризеться тигр у здобичі карнас,
Зажерливий над силу з нього вирве,
Об'їсться і засне в недобрий час.

Дивлюся я в психічні гороскопи:
Не встояти фортецям Мажіно
Ані дротам. Даремні всі окопи,
Коли по правді миру не дано.
Коли весь світ поділено, як здобич,
Поміж побідників і їх сватів,
Однім дано грабіжний зиск умножить,
А других вкхнуто в пащу ворогів.
Та доки знов паризькими шляхами
Підуть вперед німецькі гусаки,
Стріають нас усмішками й піснями
Безжурні й *elegantes* парижанки.

Париж! Париж! Усіх світів столиця,
Жива, хоч древня, дивна *l'etoile*.
Твої шляхи лучами розійшлися
І сам ти — центр у світ діагональ,
Що світять вдаль у всі кінці далекі,
Несуть солодкий спів твоїх вітрів.
Париж! Париж! Культури й втіхи Мекка,
Гостинний двір і храм паломників.
Та вже схилилось сонце від полудня;
Ти вже не той тепер, що був колись, —
В агресії залізних світу буднів
Нові гіганти з ґрунту піднялись.
Вже Лондон впливсь в твою світову мову,
Нью Йорк вульгарний йде в твої сліди.
Те, що було, не вернеться вже знову,
Та будеш ти незмінно молодий.
На всі віки, на всі часи
Столицею утіхи і краси.

У тіні пиратів

*Ab furore barbarorum
libera nos, Dominae.*

(*Давня молитва*)

Ідемо вздовж земель Берберських
Спокійно й легковажно без страхів.
Колись було безумно-небезпечно
Наблизитись до клятих берегів.
Щасливі ми, що пізно народились,
На розцвіті нових і світлих днів,
Бо пращури отут в сльозах молились,
Аби спастись від рук розбійників.
Була давно Картагенська держава,
Прославлена купецька сторона —
На лезвії мечів моря собі держала,
Пускала кораблі чужі до дна.
Прийшли Араби іменем Пророка,
Посіли все кривим своїм мечем,
І стали береги ці на всі роки
Гніздом пиратів, мирних міст бичем.
Ні Зевсові, ні Посейдону-богу
Подяка наша за наш мир - спокій,
А Франції за збройну перемогу,
І останній вирішальний бій.
Що знищила розбійників Алжиру,
Туніських мародерів, корсарів —
Ненависних пиратів штаб-квартиру
Берберських, нині тихих, берегів.

Хай буде честь освіченим державам,
Що знищили пиратів на морях
І лад дали народам одичалім,
Держучи їх у батьківських руках!
Назве мене хтось у словах банальних,
Що я є ретроград старих часів,
Співець потуг, владик колоніальних,
„Експлоататорів”, „грабіжників”.
Та що ж! Я прийму осуд цей смиренно —
Ніхто не вільний від гріхів, провин,
Та скажу: „Хай живуть благословенні,
Що нас спасли від люті сарацин!”

Безумці валять довгих літ будову,
Той лад — здобуток, скарб тяжких зусиль,
І темний людства дух виводять знову
На кон історії з його могил.

Колись я гриз „твердий науки камінь” —
Про консулів історію писав;
Верберський край і днями, і ночами
Досліджував в віках, студіював.
Кажу тепер не големи словами,
А досвідом їх „вільного” буття:
„Хвала тобі, о, Франціє кохана,
Що внесла лад, як мати, в їх життя!”
Хоч буде в час лихий дітей твоїх гонити,
Невдячний за все добре sansculotte,
Будь гордою, не підставляй ланити,
Такою, як була Антуанета,
Коли ішла на ешафот!

Привіт країні гітар і кастаньєтів

Вітай, Гібралтаре! Гігантська скеля,
Тісні ворота шхун і кораблів.
Влакить ясна — твоя небесна стеля
А пісня — перебіг морських валів.
Твій цербер — Лев могутній, неприступний,
Він моря добробут віки стеріг,
І злодій, і пират, і тать безпутний
Не смів переступити твій поріг.
Хвала тобі, хрещатєє знамено,
Що гордо майориш на висоті!
Рука твоя міцна, шляхетність певна
І певні, як і ти, морські путі!

Нехай пробачать мій екстаз ліричний
Еспанські гранди, ім бо Гібралтар —
У серці ніж, як кривда історична;
По честі й гідності тяжкий удар.
Та він для них лиш символ історичний,
Держави кольоритний орнамент,
Але не є народів меч двосічний,
Свободи їх могутний інструмент.
Той меч тяжкий уже для рук еспанських:
Великих дій кипучий рух утих,
І слава експедицій океанських
Вже перейшла давно, давно до книг.

Та все ж жива життям своїм народним
Країна кастаньєт, гітар, черців,
Країна Дон-Кіхотів благородних,
Кармен капризних, матадорів, биків.
Люблю тебе, співочая Еспанья!
Та жаль мені твоїх пропавших літ
В постах і молитвах, і покаюннях,
Коли зростав в свободі творчий світ.
Коли в шляхи великих мореплавців,
Твоїх прославлених в віках синів,
Вже інші йшли до успіхів і лаврів,
А ти була у летаргічним сні.
Вітай, Еспаніє! Твої вітрила
Напружить буревій нових часів,
І геній твій розправить гордо крила
Під небом соняшним грядущих днів!

*Р. С. Колиш писав я досить довгу працю:
„Конфлікти соціальних аспектів”,
І в студіях пізнав я і відзначив
Еспанію — її недуги тракт.
Від тих часів роки шли, жинали,
Весь час я ділянок перевіряв,
І ці роки минулі показали —
Не губив я, як осуд свій давав.*

Е П І Л О Г

Люблю тебе, Америко людяна,
Розбещена багатством і добром.
Твій культ життя без холопа і пана
Ніде не купиш злотом-серебром.
Люблю тебе, Америко кохана,
Твій культ свободи, дружби й простоти.
Коли б могла ти — вбрана, чи не вбрана —
Красу свою дівочу зберегти.
Що правда, маєш ти „матрон” і „снобів”
І вкютаних в хутра багатіїв.
Пусте! Це вилічна хатня хвороба,
В мільйонах має твоїх не видно їх.
Здоровий будь, Нью Йорку коштрубатий,
На цім кінці нових часів Магог,
Мандрівників таких, як я, приятель,
Моїх мандрівок ЕПІЛОГ.

2. XII. 1963 — 14. I. 1964

ПОЯСНЕННЯ ДО ПОЕМИ „МАНДРІВНИК”

КРИЗЬ ВОРОТА БОСФОРУ. Босфор — протока між Чорним і Мармуровим морем — єдиний вихід України у вільні моря. На Босфорі, по обидва боки його лежить Константинополь, колишня столиця Візантії, а пізніше турецьких султанів. **Пера й Галата** — частини цього міста. **Ягури** — на турецькій мові — чужинці, невірні. Час опису — окупація Константинополя Англією після Першої Світової Війни.

СПАДЩИНА ФАРАОНІВ. Єгипетські прості люди називаються **феллахи**. Цариця Єгипту **Клеопатра** походила з династії Птолемеїв. **Фец** або **феска** — шапка, яку носять магометани.

ПИСКИ АРАВІЇ. Аравія — те саме, що Арабія. **Бедуїни** — арабське плем'я, що живе мандрівним життям у пустелях Аравії й Африки. **Самум** — гаряча пісчана буря в пустелі.

ДРІМАЮЧИЙ ВУЛКАН. Голландські імiгранти, що називалися **Бурами**, триста років тому, прийшли в землю **Зулусів**. В 1899—1902 рр. Бури воювали з В. Британією, щоб скинути її колоніальну владу над собою. Тепер це Південно-Африканська Республіка з гегемонією білих над чорними.

СХИЛИВСЯ БІЛИЙ СВІТ. Чорна Африка вигонить білих. **Готентоти** — дике африканське плем'я, мораль якого не є людяна. **Альбіон** — британці, **Галли** — бельгійці, французи і ін. **Сем** — американці.

ПРОРОЦТВО. Південно-Африканська Республіка називалася також **Трансвааль**. Колишня республіка **Картагена** на Півн. березі Африки була знищена до гни римлянами. **ДеГоль** — президент Франції. **Вандали** — дикуни германського племені, що зруйнували давній Рим.

ЦВИНТАР ЦУСІМИ. Під час російсько-японської війни в 1904-5 рр. японці катастрофально знищили російську флоту біля острова Цусіми, між Японськими й Корейськими берегами. Також японці взяли російську фортецю Порт Артур на китайському побережжі (півострів Квантунг). **Янки** — американці.

В КРАЇНІ ГАНДІ. Британія мала монополію на сіль — джерело данини з Індії. **Робіндранат** — славний індуський поет. **Зоратустра** — пророк давнього Ірану, що мав вплив і в Індії. **Ганді** забив ножем релігійний фанатик. **Солон** — один з семи мудриців Греції (600 літ перед народженням Христа).

ТАМ, ДЕ БУВ РАЙ. Легенди про Едем (рай) називають долину ріки Ефрату в Іракові, долину ріки Ганга в Індії і острів Цейлон, як місця, в одному з яких був рай. **Ескулап** — перший в давній Греції лікар, ніби син бога Аполона.

НІЧОГО ВІЧНОГО. Новою всесвітньою Елладою (славне ім'я стародавньої Греції) названо тут Британію. **Прапори хрещаті** — її стяги. **Рікші** — візники, що самі босоніж тягнуть скорим бігом возики з пасажирами.

ОКЕАН. Згадано **ковиль** — українську степову траву. **Муссон** — морський вітер.

КОЛО ВОРИТ СВИТУ. З островів **Борнео, Суматри, Яви** і інших тепер складається Індонезія.

„БАНЗАЙ БАНЗАЙ.” — японське „гура!” або „слава!”, з яким вояки кидаються в бій (буквально значить: „десять тисяч літ!”). **Терміти** — великі комахи.

БУЛИ ЧАСИ... Японці називають свою країну **Ніппон**. По японськи імператор називається **мікадо**.

В ІМПЕРІЇ ГАЛЬСЬКОГО ПІВНЯ — в колоніальній імперії Франції, що називалася по-французьки „**Ля Франс д'утр мер**” (Франція поза морем). В даному разі говориться про **Індокитай**. **Дюма** і **Мопсан** — славні французькі письменники; **Бізе** і **Гуно** — музики-композитори. **Аргоси** — легендарні шукачі золотого руна. **Конкістадори** — по-іспанськи завойовники.

ЗГАДАВ ПОЛЯ ЗАПАШНІ. Тропічні дерева **магнолії** цвітуть великими пахучими квітами.

ЦАРСТВО ДРАКОНА. Згадується про повстання китайських **боксерів** проти чужинців в 1900 р.

ДРАКОН ВИЛЕТІВ З ПЕЧЕРИ. Провідником реформаційного демократичного руху в Китаї був **Сун-Ят-Сен** (1866—1925), організатор першої китайської республіки. **Алтай** і **Амур** — території в СРСР, на які претендують комуністичні провідники Китаю.

ЗІРКА ОРІЕНТУ. Бритійська коронна колонія **Гонг-Конг** на китайському березі, з головним містом **Вікторією**. До набуття її Британією це було грізне гніздо пиратів, контрабанди й розпусти. **Тайфун** — велика буря.

КРАЇНА ЛОТОСА І САМУРАЇВ — Японія. **Фуджі-яма** — слава гора. **МекАртур** — американський покоритель Японії в Другій Світовій Війні.

ТИТАНІЧНИЙ ДВОБИЙ. Боротьба Америки з Японією. **Лузон** частина Філіппін. Бритійський генерал **Персіваль** був узятий в полон японцями на Малайському півострові; японці тримали його, як і інших полонених, в приниженні й знущаннях.

СУД ПРАВЕДНИЙ. МекАртур — **Доглес** прийняв капітуляцію Японії. **Котлас** — морська шабля.

ГЕНІЙ І МЕДЮКР. Президент Америки **Труман** звільнив МекАртура з посади в дуже критичний момент боротьби.

ЛПРИКА ЗДОБУТКІВ І ВТРАТ. Японські поети, особливо давні, дуже скупі на слова, писали віршами в кілька рядків. Між Владивостоком і Японією стали торговельні взаємовідносини.

НАРОД, ЯК ХВИЛІ МОРЯ. Слідами Сун-Ят-Сена йшов був, президент Китаю **Чіян-Кай-Шек**, якого перемогли комуністи. **Марат** — один з провідників французької революції, автор тактики терору.

ЗЕЛЕНА УКРАЇНА. Приамурська й Приморська області Східного Сибіру, заселені переважно українцями. **Хунгуз** — розбійник.

МЕРЗЛИЙ КУТ. Російський цар продав Аляску Америці 30 березня 1867 р. за 7 мільйонів і 200 тисяч доларів. Деякі американські провідники вважали в той час цю купівлю непотрібною й божевільною.

ШЛЯХАМИ МАГЕЛЛАНА. Філіппіни відкрив славний мореплавець **Магеллан**. Цивільна й військова влада з Еспанії була в руках губернатора, але велику роль відігравало католицьке еспанське духовенство, що заповнило Філіппіни сіткою своїх організацій.

TERRA AUSTRALIS. Австралію відкрив мореплавець **Кук**. Сорок літ Англія заселяла її злочинцями й пов'язаними. **Бушмени** — оригінальні мешканці Австралії поступово вимирають. **Понтіак** — один із славних вождів Індіан в Америці (загинув 1769 р.). Йому поставлено бронзовий пам'ятник.

ТАСМАНІЮ РІВНЯВ Я ДО СИБІРУ. Острів на півдні від Австралії. Тасманія тепер багата, квітуча частина Австралійської домінії.

ГОРОСКОП. Вислів *que sera-sera* у французькій мові значить: „Що буде, нехай буде!“

НА БІБЛІЙНИХ БЕРЕГАХ. Славний старогрецький мудрець **Сократ** був судово примушений випити смертельної отруї. **Пріам**, **Гектор**, **Ахил** — герої з Гомерової поеми „Іліада“. **Сарацини** — араби, мусульмани, *Levant* — французька назва краю. *Convent* — монастир. *Nonnes* — монахині.

ДО ПРОРОКА ЄРЕМІ. Відродження Арабів загрожує Єрусалимові.

ПЛАЧ АГАРИ. Біблійна **Агар** була прогнана з дому Авраама, у якого була нешлюбною жінкою, в пустелю. Це нагадує вигнання Арабів з їх родинних земель жидівською владою Ізраїля. **Балфур** — бувший прем'єр В. Британії, що віддав Палестину жидам.

МІЙ ДОРОГИЙ ЗЕМЛЯК. Згадка про Агатангела Кримського, поета й видатного вченого, замученого московськими окупантами.

У СПАДЩИНІ ЕЛЛАДИ — в Греції. **Олімп** — гора, де нібито перебували еллініські „боги“.

НА РУІНАХ АКРОПОЛЯ. Славна фортеця й центр мистецтва, головної скульптури (руїни), старої Греції **Акрополь**. Там же руїни величного **Партеону** — храму „непорочної“ богині Атени. „**Посейдон**“ — старогрецький бог моря.

АПТЕОЗ ФРАНЦІ. Фортеці **Мажно**, збудовані після Першої Світової Війни. „**Тигр**“ **Клемансо**, бувший прем'єр Франції

того часу, зажерливий і несправедливий ліквідатор світової війни. Гусаки — німецькі війська, що марширують „гусячим” кроком.

У ТІНІ ПИРАТІВ. Піанічні береги Африки вздовж Середземного моря, так звані Берберські (часто їх звать Барбарськими), були довгі віки гніздами морських розбійників. Починаючи від 920 р. вони безперервно нападали на кораблі й на міста на європейських берегах Середземного моря. Остаточно Франція зліквідувала це страхітне лихо в середині 19-го століття. Давня молитва: „Від лютої варварів спаси нас, Боже!”

ПРИВІТ КРАЇНІ ГІТАР І КАСТАНЬЄТІВ — Іспанії. Лев — В. Британія. Іспанці називають свою країну Іспанья.

ЕПЛОГ. Легендарний велетень Магог був ототожнюваний з містом Лондоном, столицею В. Британії.

З М І С Т

	<i>Стор.</i>
Заспів	5
Крізь ворота Босфору	5
Спадщина фараонів	6
Піски Аравії	6
Дрімлючий вулкан	7
Бурі	8
Схилився білий світ	8
Пророцтво	9
Цвинтар Пусіми	10
В країні Ганді	10
Там, де був рай	12
Нічого вічного	13
Океан	13
Кохо воріт світу	14
„Банзай! Банзай!“	15
Були часи... ..	16
В імперії Галицького півня	17
Згадав поля запашні	18
Життя — процес	18
Царство дракона	19
Дракон вилетів з печери	20
Зірка Орівиту	20
Соняшник	21
Країна хотоса	22
Титанічний двобій	23
Суд праведний	23
Геній і медіокр	24
Лірика здобутків і втрат	25
Народ — як хвилі моря	26
Зелена Україна	26

	<i>Стор.</i>
Дарунок України	27
Мерзлий пуч	28
Шляхами Магеллана	28
Тетта Australis	29
Тасманію рівняв я до Сибіру	31
Гороскоп	31
На біблійних берегах	32
До пророка Бремїї	33
Плач Агари	34
Мій дорогий земляк	35
У спадщині Еллади	35
На руїнах Акрополя	36
Апотеоз Франції	37
У тіні пиратів	39
Привіт країні гітар і кастаньєтів	40
Епілог	41
Подячення	42—45
Зміст	47—48

\$1.50

ПОПЕРЕДНІ ЧОТИРИ ТОМИ ПОЕЗІЙ

М. І. МАНДРИКИ:

„ЗОЛОТА ОСІНЬ”, 176 стор., 1958. \$2.00

„РАДІСТЬ”, 144 стор., 1959. \$2.50

„СИМФОНІЯ ВІКІВ”, 216 стор., 1961. \$3.50

„СОНЦЕЦВІТ”, 128 стор., 1965. \$3.50

Окремі видання:

МАЗЕПА. Поема. 86 стор., 1960. \$2.00

КАНАДА. Поема. 40 стор., 1961. \$1.00

МАНДРІВНИК. Поема. 48 стор., 1965. \$1.50

Набувати в українських книгарнях

або замовляти від:

UKRAINIAN SERVICE

250 Scotia St.,

Winnipeg 17, Man.

(Canada)